

KORPILAHDEN RANTA-ASEMAKAAVAN LUONTOSELVITYS

FM (biologi) Turkka Korvenpää
24.10.2024

Sisällys:

1. JOHDANTO	3
2. ALUEEN YLEISKUVAUS	4
3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS	4
3.1 Menetelmät	4
3.2 Luontotyyppikuviot.....	5
4. PESIMÄLINNUSTO	9
4.1 Menetelmät	9
4.2 Tulokset ja niiden tulkinta	10
5. LEPAKOT	10
5.1 Menetelmät	10
5.2 Tulokset ja niiden tulkinta	11
6. LIITO-ORAVA.....	11
7. MUU LAJISTO.....	12
8. YHTEENVETO	12
9. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET	12

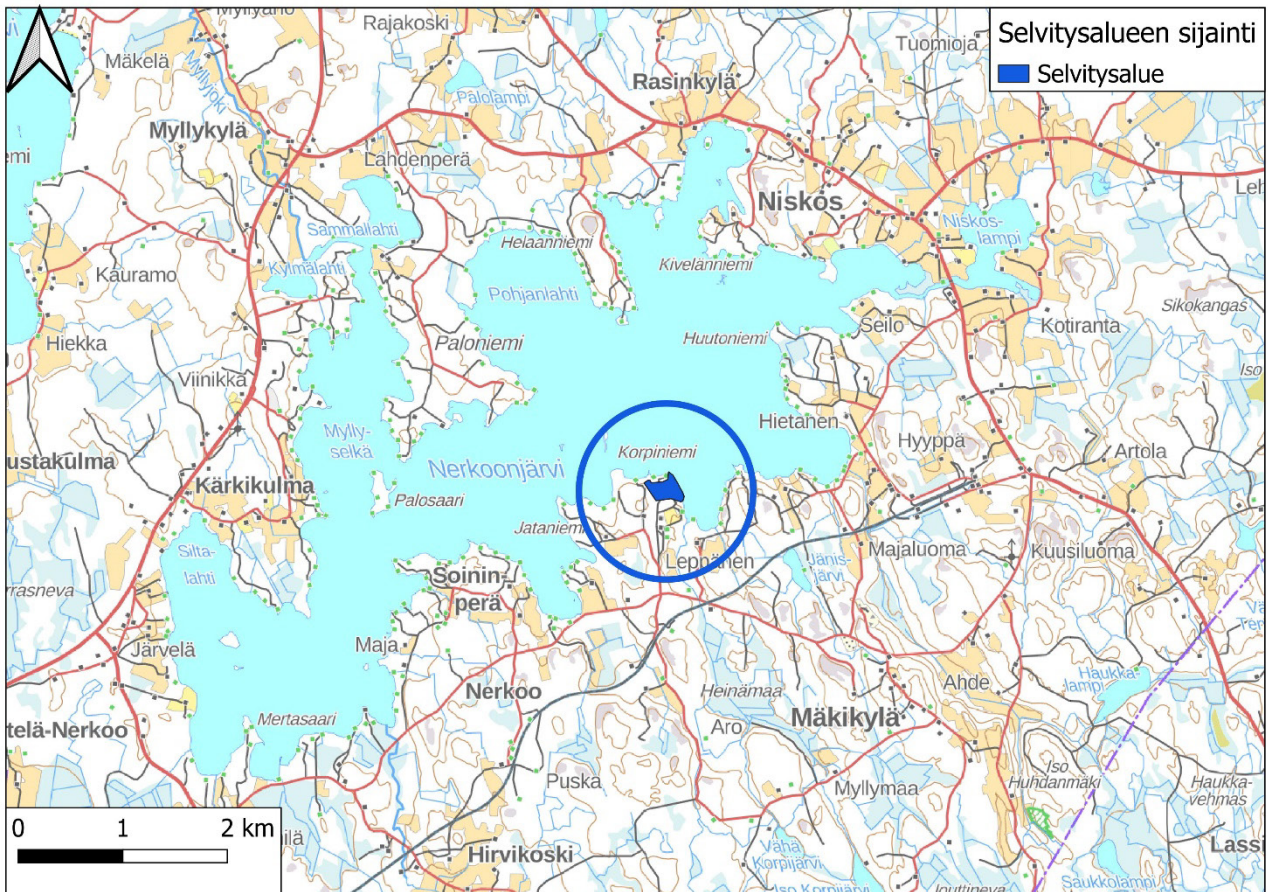
Kannen kuva: Luontotyyppikuvio 1 kuvattuna 20.5.2024.

Pohjakartat ja ilmakehät: © Maanmittauslaitos 10/2024

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602
www.envibio.net

1. JOHDANTO

Nosto Consulting Oy tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä Kihniössä Nerkoonsjärven etelärannalla sijaitsevan Korpilahden ranta-asemakaava-alueen luontoselvityksen (kartta 1).

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti Nerkoonsjärven etelärannalla.

Luontoselvityksen tarkoituksena oli kartoittaa alueen luontoarvot ja arvioida niiden vaikutusta maankäyttöön. Työhön sisältyivät seuraavat osat:

- kasvillisuus- ja luontotyyppikartoitus
- liito-oravakartoitus
- lepakkokartoitus
- pesimälinnustokartoitus
- muiden uhanalaisten, silmälläpidettävien ja EU:n direktiivilajien esiintymien selvitys

Selvityksen maastotyöt tehtiin touko-syyskuussa 2024. Työn suoritti FM (biologi) Turkka Korvenpää. Tausta-aineistoksi hankittiin Suomen Lajitietokeskuksesta tiedot alueelta ja sen lähiympäristöstä ennestään tunnetuista lajiesiintymistä (Suomen Lajitietokeskus 2024).

2. ALUEEN YLEISKUVAUS

Selvitysalue (pinta-ala noin 6 ha) sijaitsee Kihniössä Nerכוןjärven etelärannalla. Se kattaa kiinteistön 250-407-8-44. Kiinteistön kaakkoiskulmassa järven rannalla sijaitsee kesäasunto, mutta muuten alue on rakentamatonta metsämaata. Metsät ovat tehokkaasti hoidettuja talousmetsiä, ja alueen koillisosa on hakkuulle kasvanutta taimikkoa. Järven rannalle on jätetty kapea hakkaamaton suojavyöhyke. Muualla metsät ovat lehtipuuvaltaisia. Rannalla ei juuri kasvaa vesikasvillisuutta, vaan ranta on kivinen ja kallioinen. Aluetta halkovat kiinteistöllä sijaitsevalle kesäasunnolle ja pohjoisemmaksi rakennetuille kesämökeille johtavat soratiet.

3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS

3.1 Menetelmät

Alueen luontotyyppikartoitus perustuu 20.5.2024, 30.6.2024 ja 6.9.2024 suoritettuihin maastokäynteihin. Kartoitettuja luontoarvoiltaan merkittäviä luontotyypppejä ovat:

- luonnonsuojelulain suojelema luontotyyppi (mukaan lukien merkittävässä määrin luonnonsuojelulain luontotyyppin ominaispiirteitä sisältävä kohde)
- metsälain erityisen tärkeä elinympäristö
- vesilain suojaama pienvesi
- METSO -kriteerit täyttävä kuvio
- uhanalaisen luontotyyppin edustava esiintymä
- muuten luontoarvoiltaan merkittävä kohde

Selvitysalueelta ei löytynyt yhtään yllä lueteltuihin kategorioihin sisältyvää luontotyyppiä.

Arvokkaiden luontotyyppikohteiden kartoituksen lisäksi koko selvitysalue jaettiin neljään luontotyyppikuvioon, joista laadittiin kuvaukset. Kuvaus sisältää tietoa mm. kuvion elävästä ja kuolleesta puustosta, putkilokasvillisuudesta ja Suomen luontotyyppien

uhanalaisuusarvioinnin luontotyyppistä (luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#/), Kontula & Raunio 2018). Luontotyyppien uhanalaisuudessa ratkaisevaa on kuvion uhanalaisuusluokan lisäksi kuvion edustavuus. Esimerkiksi tavanomainen voimakkaasti harvennushakattu, lahoppuustoltaan niukka, varttunut kuiva kangasmetsä kuuluu uhanalaisluokkaan vaarantunut (uhanalainen), mutta on edustavuudeltaan heikko, sillä luontotyyppin tila on voimakkaasti heikentynyt, kun ihmistoiminta on perin pohjin muuttanut metsän luontaisia ominaispiirteitä. Luontoarvoiltaan merkittäviä ja maankäytössä huomioitavia ovat siten vain sellaiset uhanalaisten luontotyyppien esiintymät, joiden edustavuus on erinomainen tai hyvä.

3.2 Luontotyyppikuviot

Luontotyyppikuviot on merkitty karttoihin 2-3.

KUVIO 1 – TUORE KESKIRAVINTEINEN LEHTO

Harvennettua, melko varttunutta koivuvaltaista lehtimetsää kasvava tuore keskiravinteinen lehto (kannen kuva), jossa on paikoin kosteampia laikkuja. Varsinkin kuvion pohjois- ja keskiosissa kasvaa paljonkin nuorta haapaa, ja kuvion eteläkulmassa on muutama hieman järeämpikin haapa. Lisäksi puustoon kuuluu vähän harmaaleppää ja alikasvoskuusia. Maassa lojuu hieman harvennushakkuutähteitä, mutta muuta lahoppuuta on niukasti. Kenttäkerroksessa tavataan runsaasti metsäalvejuurta, lillukkaa, metsäimarretta, sormisaraa, valkovuokkoa ja oravanmarjaa. Kasvistoon kuuluvat lisäksi mm. viitakastikka, mustikka, metsälauha, kevätpiippo, vadelma, käenkaali, lehtotesma, nuokkuhelmikkä, metsäorvokki, ahomansikka ja huopaohdake. Tuore keskiravinteinen lehto on vaarantunut luontotyyppi. Kuvio on tehokkaasti hoidettua talousmetsää, ja edustavuudeltaan melko heikko, eikä siten maankäytössä huomioitava arvokas luontokohde.

KUVIO 2 – TUORE KESKIRAVINTEINEN LEHTO

Hyvin paljon edellistä kuviota muistuttavaa harvennettua, melko varttunutta koivikkoa kasvava tuore keskiravinteinen lehto (kuva 1). Kuvion pohjoisreunalla on nuoria haapoja. Lahoppuuta ei juuri ole. Kenttäkerroksessa esiintyy runsaasti lehtotesmaa, valkovuokkoa, metsäalvejuurta, metsäimarretta, lillukkaa ja kosteammissa kohdissa viitakastikkaa. Kasvistoon kuuluu lisäksi mm. käenkaali. Tuore keskiravinteinen lehto on vaarantunut luontotyyppi. Kuvio on tehokkaasti hoidettua talousmetsää, ja edustavuudeltaan melko heikko, eikä siten maankäytössä huomioitava arvokas luontokohde.

Kuva 1. Harvennettua koivikkoa luontotyyppikuviolla 2.

KUVIO 3 – TUORE KANGAS

Tuoretta (aivan kuvion eteläreunalla myös lehtomaista) kangasta oleva hakkuualue, johon on jätetty sinne tänne vanhoja isoja koivuja ja haapoja sekä muutama vanha mänty (kuva 2). Niiden alla kasvaa tiheää koivuvaltaista taimikkoa ja haapavesakkoa. Kuviolla on yksi kelo ja muutamia maapuita. Kenttäkerroksessa tavataan runsaasti mustikkaa, puolukkaa ja metsälauhaa. Kasvistoon kuuluvat myös esim. kevätpiippo, metsäalvejuuri, hietakastikka ja kangasmaitikka. Järven rannalle on hakkuissa jätetty alle 10 m levyinen suojavyöhyke, jossa kasvaa vanhaa kuusi- ja mäntyvaltaista puustoa (kuva 3). Rannalla on myös vähän koivua sekä muutamia nuoria haapoja ja mutkainen kelo.

KUVIO 4 – TUORE - KOSTEAHKO KESKIRAVINTEINEN LEHTO

Tuore - kosteahko keskiravinteinen lehto, jossa kasvaa harvennettua melko varttunutta koivikkoa. Kuvion itäosassa on myös mäntyä. Vallitsevan puuston alla kasvaa paljon lehtipuiden (mm. koivu ja pihlaja) taimia sekä hiukan alikasvoskuusia ja kuvion itäosassa harmaalepän vesoja. Lahopuuta ei juuri ole. Kenttäkerroksessa tavataan esim. metsäimarretta, metsäalvejuurta, viitakastikkaa, käenkaalia, mustikkaa, lehtotesmaa, nuokkuhelmikkää, lillukkaa, ahomansikkaa, huopaohdaketta ja sormisaraa. Tuore keskiravinteinen lehto on vaarantunut luontotyyppi. Kuvio on tehokkaasti hoidettua

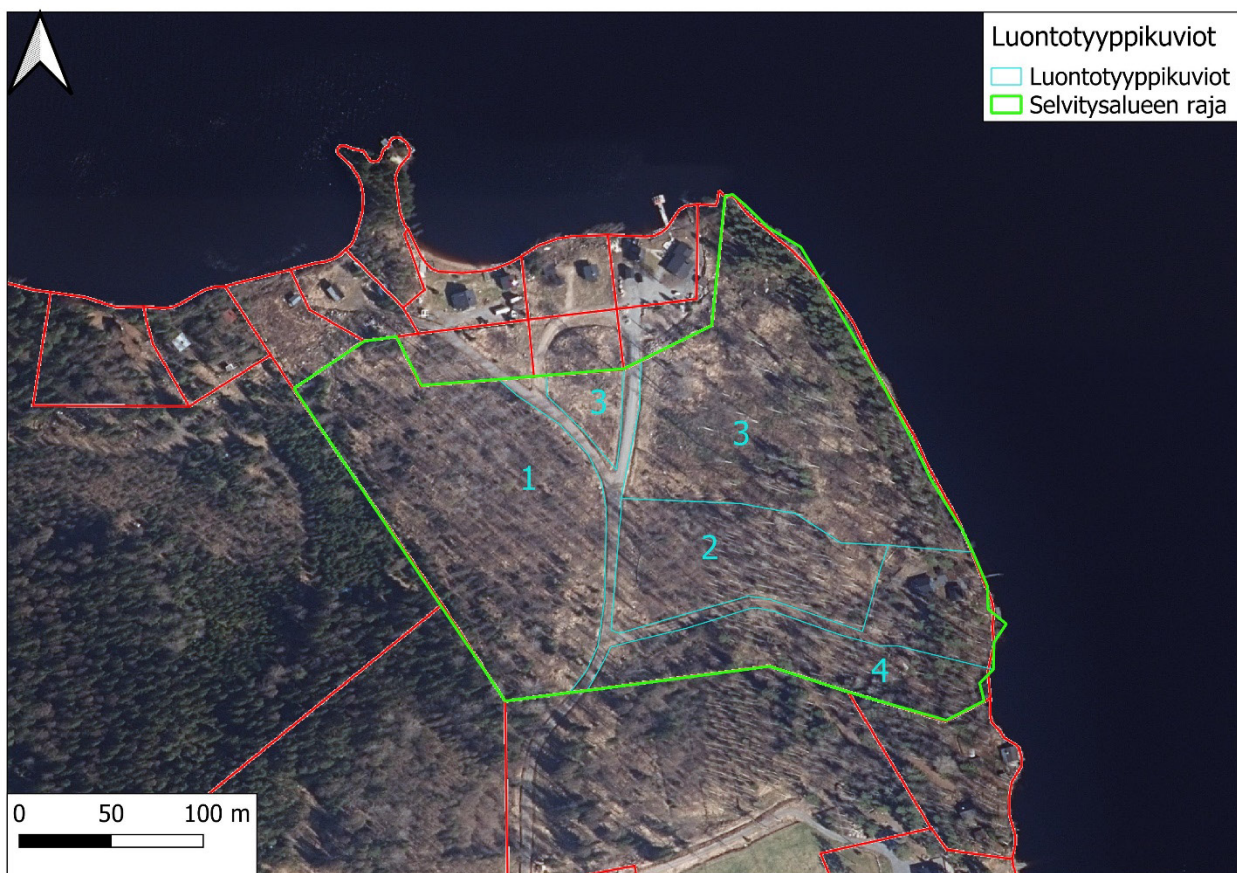
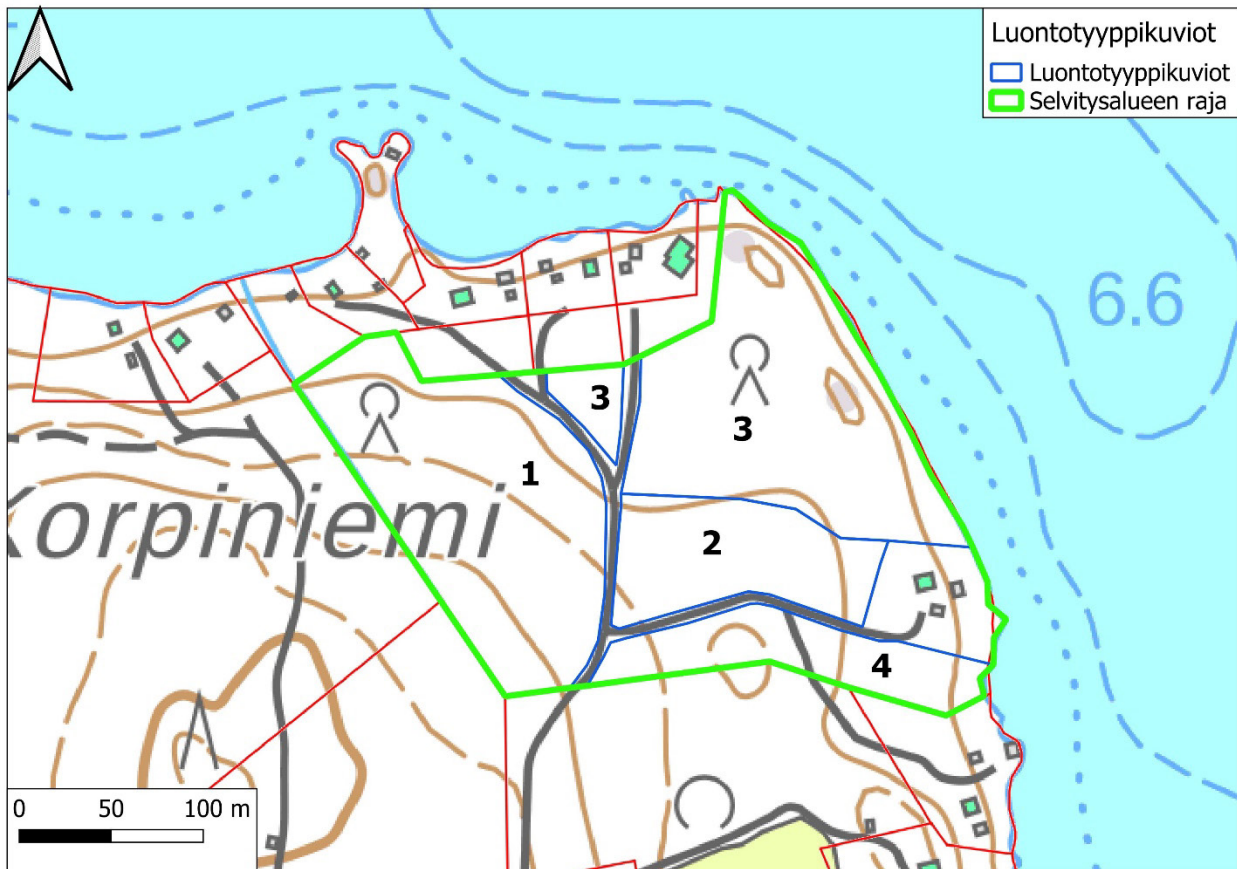
talousmetsää, ja edustavuudeltaan melko heikko, eikä siten maankäytössä huomioitava arvokas luontokohde.

Kuva 2. Siemenpuuhakkuulle kasvanutta taimikkoa luontotyyppikuviolla 3.

Kuva 3. Järvenrannan puustoinen suojavyöhyke.

Kartat 2-3. Luontotyyppikuviot maastokartalla ja ortoilmakuvalla.

4. PESIMÄLINNUSTO

4.1 Menetelmät

Pesimälinnustoa kartoitettiin kahdella kartoituslaskentakerralla touko-kesäkuussa (taulukko 1). Sää oli molempina päivinä linnustokartoitukselle suotuisa. Lisäksi linnustoa havainnoitiin muun maastotyön ohessa. Käytössä olivat myös Suomen Lajitietokeskuksen aineistot.

Kartoituslaskennassa selvitysalue käveltiin niin tiheästi läpi, että ainakin kaikki laulavat lintuysilöt voitiin kohtuudellisella varmuudella havaita. Piha-alueella tai sen välittömässä lähiympäristössä ei kuitenkaan liikuttu. Apuvälineinä käytettiin kiikaria, GPS-laitetta sekä etukäteen tulostettuja suurimittakaavaisia karttoja. Kaikki havaitut lintuysilöt merkittiin tulostetuille paperikartoille ja samalla merkittiin muistiin tieto lajista, sukupuolesta (jos mahdollista määrittää kiikarilla), yksilömäärästä ja käyttäytymisestä (laulava koiras, poikasille ruokaa kuljettava emo, varoitteleva lintu, pari ym.). Selvästi yli lentävät linnut jätettiin huomioimatta, mutta alle 50 metrin päässä selvitysalueen rajan ulkopuolella paikallisina havaitut yksilöt merkittiin muistiin, sillä niiden reviiri sijoittuu suurella todennäköisyydellä osittain selvitysalueelle.

Taulukko 1. Lintulaskentapäivät, laskenta-ajat ja vallinnut säätila.

Päivä	Laskenta-aika	Sää
20.5.2024	12.30-13.30	Lämpötila +14 °C, tuuli 4 m/s, pilvisyys 1/8
30.6.2024	4.40-5.05	Lämpötila +9 °C, tuuli 3 m/s, pilvisyys 2/8

Tehdyt lintuhavainnot vietiin paperikartoilta paikkatieto-ohjelmistoon erotellen eri laskentakertojen havainnot toisistaan. Reviiriksi tulkittiin kaikki havainnot laulavista koiraista, pesistä, ruokaa kuljettavista emoista, varoittelevista linnuista sekä muista paikallisina sopivassa pesimäympäristössä havaituista linnuista. Jo yhdellä laskentakerralla saatu havainto tulkittiin reviiriksi. Lähellä toisistaan tehtyjen eri laskentakertojen havaintojen tulkittiin tarkoittavan samaa reviiriä. Samaksi reviiriksi tulkittujen havaintojen välinen maksimietäisyys vaihteli hieman lajeittain, mutta nyrkkisääntönä voidaan pitää noin paria sataa metriä, jota kauempana toisistaan eri laskentapäivinä tehdyt havainnot tulkittiin eri reviireiksi. Käytännössä tulkinta oli pääosin yksiselitteistä.

4.2 Tulokset ja niiden tulkinta

Selvitysalueella ja sen välittömässä lähiympäristössä tulkittiin pesineen kaikkiaan 10 lintulajia. Nämä lajit ovat (suluissa parimäärät): hernekerttu (1), hippiäinen (1), kirjosiippo (1), lehtokerttu (1), pajulintu (5), peippo (3), peukaloinen (1), punakylkirastas (1), rautiainen (1) ja tilit (2).

Kaikki alueella havaitut lintulajit ovat tavallisia metsien ja pihojen lajeja. Rannalla ei havaittu lainkaan vesilintuja, loppilintuja tai kahlaajia. Pesimälinnusto on siten varsin tavanomaista, eikä siihen perustuvia maankäyttösuosituksia ole tarpeen antaa.

5. LEPAKOT

5.1 Menetelmät

Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit sisältyvät EU:n luontodirektiivin IV-liitteeseen, joten niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

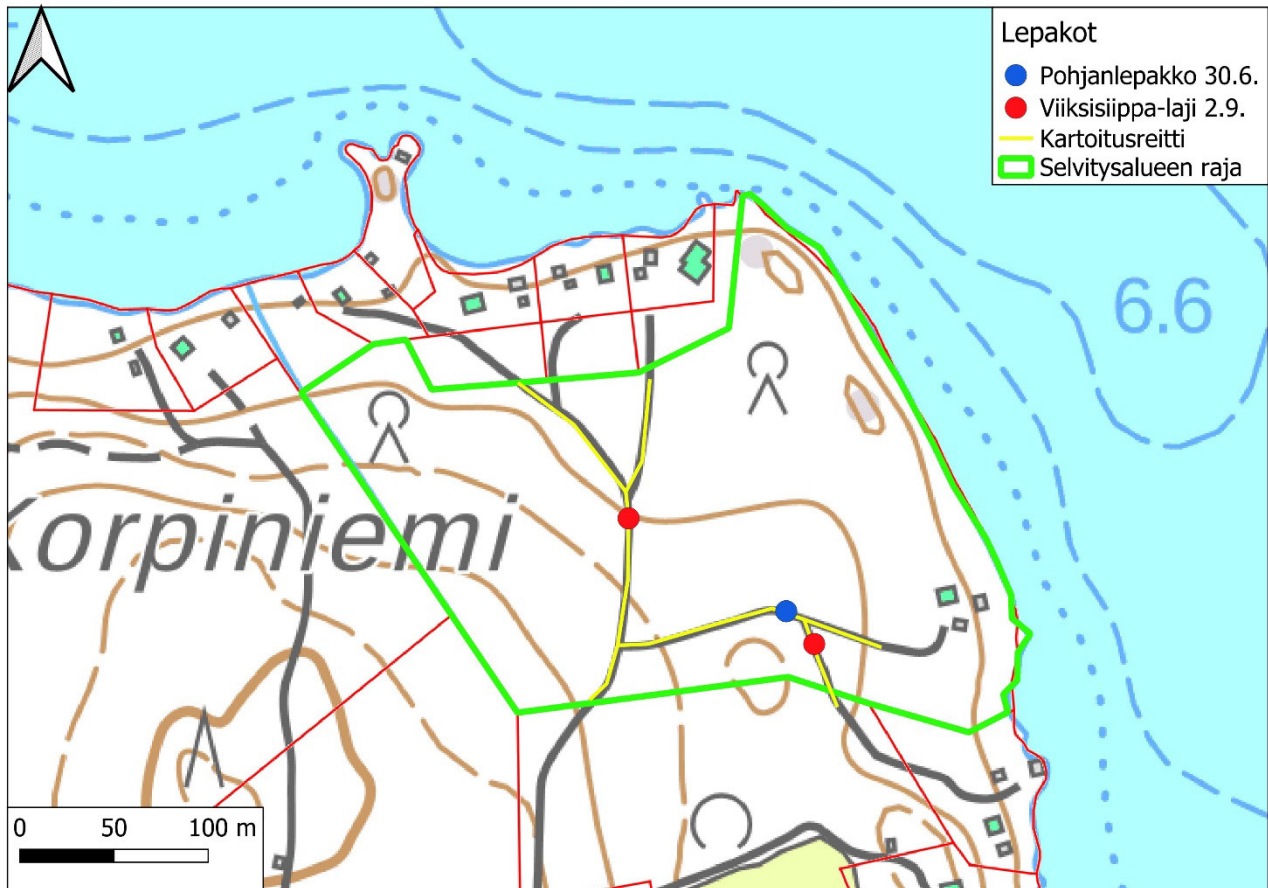
Lepakkoja havainnoitiin detektorilla (Echo Meter Touch 2 Pro) kahtena yönä (taulukko 2) kävellen karttaan 4 merkitty reitti lepakkoja samalla detektorilla havainnoiden. Kaksi kartoituskierrosta arvioitiin riittäväksi, sillä selvitysalue koostuu taimikosta ja harvennetuista talousmetsistä, jotka eivät ole lepakoiden kannalta erityisen hyviä elinympäristöjä. Sijainti järven rannalla toki parantaa hieman alueen houkuttelevuutta, mutta rannat ovat kivisiä ja kallioisia, eikä merkittävää järvenrantakasvillisuutta ole, mikä puolestaan heikentää rantojen laatua lepakoiden saalistusalueena. Sää oli molempina kartoitusöinä tarkoitukseen hyvin sopiva. Detektorilla havaittujen lepakkojen sijainti merkittiin kartalle ja laji määritettiin. Lepakoille sopivia päiväpiiloja kuten kolopuita etsittiin päiväsaikaan luontoselvityksen muiden osatöiden yhteydessä.

Taulukko 2. Detektorihavainnointiajat ja vallinnut säätila.

Päivä	Havainnointiaika	Sää
30.6.2024	2.00-2.30	Lämpötila +10 °C - +9 °C, tuuli 2 m/s – 3 m/s, pilvisyys 0/8
2.9.2024	22.10-22.30	Lämpötila +12 °C - +11 °C, tuuli 0 m/s – 2 m/s, pilvisyys 0/8

5.2 Tulokset ja niiden tulkinta

Kartoituksissa havaittiin vain yksi pohjanlepakko ja kaksi viiksisiippaa / isoviiksisiippaa (kartta 4). Lepakoille sopivia päiväpiiloja, lisääntymispaikkoja tai talvehtimispaikkoja ei löytynyt. Lepakot saattavat kuitenkin käyttää alueella ja sen lähiympäristössä olevia rakennuksia. Selvitysalueen merkitys lepakoille on vähäinen eikä tarvetta maankäyttösuosituksille ole.

Kartta 4. Lepakkohavainnot ja kartoitusreitti.

6. LIITO-ORAVA

Liito-orava sisältyy EU:n luontodirektiivin IV-liitteeseen, ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty. Liito-orava suosii varttuneita ja tiheitä kuusivaltaisista sekametsiä, joissa kasvaa haapoja ja muita lehtipuita. Se pesii tavallisimmin puiden koloissa, mutta kelpuuttaa myös pönttö. Liito-oravan paras

kartoitusaika on keväällä, jolloin sen keltaisia papanoita voi löytää pesä- ja ruokailupuiden alta.

Liito-oravan esiintyminen kartoitettiin 20.5.2024. Liito-oravan papanoita tai muita merkkejä lajista ei löydetty, eikä selvitysalueelta tai sen välittömästä lähiympäristöstä ole aiempiakaan liito-oravahavaintoja. Alueen harvennetut koivuvaltaiset lehtimetsät sopivat huonosti liito-oravalle (vaikka puustoon kuuluukin nuorta haapaa), koska suojaa tarjoavia kuusia ei ole. Myös järvenrannan mäntyä ja kuusta kasvava puustoinen suojavyöhyke on liito-oravan kannalta heikkolaatuista elinympäristöä, koska siellä ei ole juurikaan haapaa. Lisäksi suojavyöhyke on hyvin kapea. Luontotyyppikuviolle 2 jätetyt järeät haavat sijaitsevat aivan liian avoimessa ja suojattomassa ympäristössä, vaikka sinällään järeät haavat ovat liito-oravalle tärkeitä. Liito-oravaan perustuvia maankäyttösuosituksia ei ole tarpeen esittää.

7. MUU LAJISTO

Selvitysalueella ei ole viitasammakon (EU:n luontodirektiivin IV-liitteen laji) kutupaikoiksi sopivia oja tai muita pienvesiä. Järvenrannat ovat kivisiä ja kallioisia, eikä rannalla ole mainittavasti vesikasvillisuutta, joten ympäristö on viitasammakolle aivan liian suojaton. Viitasammakkoon perustuvia maankäyttösuosituksia ei ole tarpeen esittää.

Selvitysalueelta tai sen välittömästä lähiympäristöstä ei ole tallennettu lainkaan havaintoja Suomen Lajitietokeskuksen rekistereihin (Suomen Lajitietokeskus 2024).

8. YHTEENVETO

Selvitysalueelta ei löytynyt sellaisia luontoarvoja, joilla olisi vaikutusta maankäyttöön.

9. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988. Linnustonseurannan havainnointiohjeet. 2.uusittu painos. Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki. 143 s.
- Lindholm, T. & Tuominen, S. 1993. Metsien puuston luonnontilaisuuden arviointi. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A 3. 40 s.
- luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#/
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.
- Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.
- Nieminen, M. 2017. Liito-orava (*Pteromys volans* Linnaeus, 1758). - Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 48-55. Suomen ympäristö 1/2017.
- Pääkkönen, P. & Alanen, A. 2000. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. Suomen ympäristökeskuksen monisteita 188. Suomen ympäristökeskus. 128 s.
- Saarikivi, J. 2017. Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson, 1842). - Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 90-96. Suomen ympäristö 1/2017.
- Suomen Lajitietokeskus 2024. Aineistopyyntö 2.7.2024.
- Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. 75 s.
- Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus (2021). Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020. <https://www.ymparisto.fi/punainenlista>